

DUURZAAM ONDERNEMEN EN CIRCULAIRE ECONOMIE

Op zoek naar projecten met **MAGNEET KRACHT**

Consultant Erik van Dam adviseert bedrijven omtrent duurzaam ondernemen. Voor Economie071 onderzoekt hij hoe dit thema voor de Leidse regio op een hoger niveau kan worden gebracht.

Caroline Gerritsma is projectleider duurzaam ondernemen bij de gemeente Leiden en verkent de mogelijkheden om de circulaire economie in de regio flink te stimuleren. Aan de hand van vijf stellingen doen zij hun verhaal.

STELLING 1

Duurzaam ondernemen is pas interessant voor ondernemers als zij er winst mee kunnen behalen.

Erik: “People, planet en profit moeten met elkaar in evenwicht zijn. Veel directeu- ren-grotaandeelhouders hebben duur- zaamheid omarmd, maar hebben de relatie met de financiële doelstellingen van hun bedrijf vaak nog niet scherp op het netvlies. Die spanning tussen duurzaamheid en geld verdienen, hoe los je dat op? Ik vind het mooi hoe bestuursvoorzitter Feike Sijbes- ma van DSM dat formuleert: ‘We moeten van maatschappelijk verantwoord onderne- men naar duurzaamheid als bron van groei’. Als je heel dicht bij de kernactiviteiten blijft, kan de ondernemer er wat mee. Dus mijn boodschap is: laat je duurzame activiteiten strak aansluiten op je commerciële doel- stellingen.”

Caroline: “Veel bedrijven die succesvol zijn op dit gebied, hebben heel scherp *waarom* ze dit doen. Het hoe en wat volgt daarna. Als je je eigen ambitie helder hebt, trek je bovendien ook anderen aan om hierover mee te denken.

Een heel mooi voorbeeld in onze regio is Heineken. Ze willen de meest duurzame brouwerij van Europa worden en zijn naast het verduurzamen van de brouwerij ook erg gericht op de omgeving, met onder andere windenergie voor de bewoners van Zoe- terwoude en acties om de biodiversiteit te vergroten en bijensterfte tegen te gaan. Het bedrijf integreert energie, biodiversiteit en andere zaken in de bedrijfsvoering, en trekt daarmee veel andere partijen naar zich toe. Heineken is ook één van de initiatiefnemers van het netwerk de Groene Groeiers. Dit is een platform opgezet in samenwerking met VNO-NCW, waar duurzame ondernemers, overheden en kennisinstellingen elkaar ver- der helpen met duurzame uitdagingen.”

STELLING 2

De meeste ondernemers voelen zich betrokken bij duurzaam ondernemen, maar weten kansen niet commercieel te benutten.

Erik: “Daar zit een kern van waarheid in. De meeste bedrijven die we tot nu toe hebben gesproken, werken bijvoorbeeld aan energiebesparing of investeren in zonnepanelen. En als de klant erom vraagt wordt een groenere oplossing voorgesteld. Ze voelen zich betrokken en komen in actie, maar van een systematische, commerciële en strategische aanpak is nog nauwelijks sprake. Als je op een strategisch niveau duurzaam wilt ondernemen, moet je een flinke stap verder gaan. Daarbij moet je buiten de grenzen van je bedrijf kijken. Ga bijvoorbeeld met je klanten in gesprek hoe je kunt bijdragen aan hun doelstellingen op het gebied van duurzaamheid. Veel ondernemers zijn zich nog onvoldoende bewust van de kansen in de markt. Ook geven ze aan dat ze opgeslokt worden in ‘het draaiend houden van de business’. De meeste aandacht gaat uit naar kwaliteitsbewaking, efficiency van de bedrijfsvoering en het binnenhalen van klanten. Evengoed zijn alle geïnterviewde bedrijven geïnteresseerd in de strategische en commerciële aanpak van duurzaam ondernemen, die vanuit Hogeschool Leiden al op kleine schaal wordt toegepast. Ook zijn zij bereid tot actieve kennisuitwisseling met collega-ondernemers. Onze eerste uitdaging is nu om bedrijven met een omzet van vijf miljoen of meer, ook te laten zien welke kansen er zijn. Dat zijn naar schatting zo’n 400 bedrijven in deze regio. En die kansen zijn er zeker. Met Hotel Leiden, bakkerij Van Maanen, Brouwer’s Tours en bloembollenexporteur Fred. de Meulder hebben we daar al systematisch naar gekeken. Dat leverde grote *eye openers* op. In een van de projecten hebben we zelfs een nieuwe markt benoemd, die voorheen nog niet op hun netvlies stond.”

STELLING 3

De Leidse regio kan alleen het verschil maken met duurzaam ondernemen en circulaire economie met hoge regionale ambities.

CAROLINE GERRITSM:
‘Zeker als we als regio het verschil willen maken bij circulaire economie, moeten we wat durven laten zien’

CIRCULAIRE ECONOMIE: HOE EN WAT?

Doel: Hoe kan de stap worden gemaakt van een lineaire naar een circulaire economie? En waar liggen de kansen en mogelijkheden voor ondernemers om daaraan bij te dragen?

Aanpak: Voor dit project onderzoekt Caroline Gerritsma hoe ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden elkaar kunnen versterken, bijvoorbeeld door initiatieven te delen, ervaringen uit te wisselen en krachten te bundelen.

Opdrachtgever:
Economie071

Partners: LUMC, Universiteit Leiden, Gemeente Zoeterwoude, Katwijkse Ondernemersvereniging (KOV) en Gemeente Katwijk.

Status: Verkenning/aanjaagfase

Contact: Bekijk www.economie071.nl.

Caroline: “Er gebeurt al heel veel in de regio’s om ons heen, zoals Almere, Haarlemmermeer, Amsterdam, Den Haag-Rotterdam en het Groene Hart. Als de Leidse regio hierin het verschil wil maken, moeten onze ambities ook hoog zijn.

Daarbij is het de vraag hoe ondernemers in de regio meer kunnen profiteren van de Universiteit Leiden als hét kenniscentrum op het gebied van circulaire economie. Hoe kunnen we de kenniskracht van universiteit en hogeschool inzetten bij het creëren van kennis en mogelijkheden voor ondernemers?

Hiervoor willen we goede voorbeelden tastbaar en zichtbaar maken. Bij circulaire economie denken mensen vaak aan het voorkómen van afval of het opnieuw gebruiken van afval(stromen) die de lineaire economie veroorzaakt. Zo kan het afval van de een de grondstof zijn voor de ander. Bij circulaire economie gaat het ook om nieuwe, onverwachte en slimme koppelingen en andere producten en productieprocessen die daadwerkelijk circulair zijn.

HUBspot is een prachtige plek om die koppelingen tot stand te brengen, want hier zijn pareltjes te vinden op het gebied van innovatief, duurzaam ondernemerschap. Hier worden duurzaamheid en circulair denken van meet af aan meegenomen in het businessmodel.”

STELLING 4

Ondernemingen hebben allereerst meer kennis nodig over duurzaam ondernemen en de circulaire economie.

Erik: “Als mkb-bedrijven op strategische niveau met duurzaamheid aan de slag gaan, is er zeker geld te verdienen. Maar ze hebben vaak niet de benodigde kennis en ze zitten tot hun nek in de operationele activiteiten.

We kijken daarom hoe bedrijven eerst binnen de kernactiviteiten een comfortabele stap kunnen doen richting duurzaamheid. Het moeten activiteiten zijn die ze relatief snel terugverdienen. Daarbij neem je de behoeften van de klant op het gebied van duurzaamheid als beginpunt. Vervolgens

kan de directeur-grotaandeelhouder beslissen een deel van de opbrengsten te investeren in activiteiten, bijvoorbeeld in het ontwikkelen van circulaire businessmodellen.”

Caroline: “Ook koppelingen van diverse partijen zijn erg interessant. Diverse bouwbedrijven die verbonden zijn aan de Katwijkse Ondernemersvereniging zijn actief bezig met energievraagstukken, maar hebben behoefte aan veel meer kennis over circulaire economie. Wetenschappers van de Universiteit Leiden kunnen de bouwwereld inspireren met goede voorbeelden, denk aan hun kennis op het gebied van materialen.”

STELLING 5

Economie071 is een cruciaal platform om initiatieven op het gebied van duurzaam ondernemen en circulaire economie naar een hoger niveau te tillen.

Erik: “De samenwerking tussen ondernemers, onderwijs en overheid biedt de mogelijkheid om de ontwikkelde commerciële en strategische aanpak van duurzaam ondernemen uit te breiden. Hoe kun je bijvoorbeeld studenten hieraan laten bijdragen en er telkens weer op verder laten bouwen? Hoe kunnen de gemeenten duurzaam ondernemen stimuleren? Met Hogeschool Leiden, Universiteit Leiden en de gemeenten kunnen we een krachtige impuls geven aan duurzame economische groei in deze regio. Daarbij voorzien we ook samenwerking met Stichting 20duurzaam20 uit Katwijk, het MVO-platform SPARK in Leiden en de ondernemersverenigingen in de regio. De voorwaarde van de ondernemersverenigingen is wel dat we niet iets gaan ontwikkelen en daarna pas de markt induwen. Dus daarom onderzoeken we nu welke ondernemers kansen zien voor proefprojecten en bereid zijn om hun kennis te delen. Daar is ruime belangstelling voor.”

Caroline: “Iedereen heeft hierin zijn eigen verantwoordelijkheid, maar de regionale samenwerking maakt het wel krachtig. Economie071 is een platform waarin alle partijen die we nodig hebben al meedoen. Mijn opdracht binnen Economie071 heeft

ERIK VAN DAM:
‘We onderzoeken welke ondernemers kansen zien voor proefprojecten en hun kennis willen delen. Daar is ruime belangstelling voor.’

.....

in deze korte verkennende periode al zeer waardevolle informatie en nieuwe contacten opgeleverd. Het gevoel dat je onderdeel bent van een groter geheel geeft energie. Kennis hierover delen, samen nieuwe wegen ontdekken, constant in verbinding voor vernieuwing om zo de toekomst voor huidige en volgende generaties beter, mooier achter te laten, dat is wat mij motiveert. Zeker als we als regio het verschil willen maken bij circulaire economie, moeten we wat durven laten zien. Bij een bedrijf op het Bio Science Park worden hoogwaardige stoffen uit planten gehaald als grondstof voor andere producten. Houd dat vooral niet achter gesloten deuren, maar maak het zichtbaar in de stad. We zijn daarom op zoek naar iconische projecten, zodat initiatieven op dit terrein ook bijdragen aan de ambitie van de partners van Economie071 om zich te profileren als kennisregio.”

DOORGEEFVRAAG

Vraag van Harmen Wolf aan Caroline:

Hoe kunnen sensortechnologie en data een rol spelen bij het organiseren en implementeren van de regionale circulaire economie?

Caroline: “Het verzamelen van data speelt zeker een rol bij het stimuleren van de regionale circulaire economie. Denk aan informatie over grondstofstromen; binnen een bepaalde sector of binnen een bepaald gebied, van de schaal van een bedrijventerrein tot de stad of regio. Van sensortechnologie weet ik eerlijk gezegd nog te weinig, maar het ligt voor de hand dat genoemde data ook afkomstig kunnen zijn van sensoren. Het is voor bedrijven handig dat het benodigde LoRa-netwerk nu via het project Internet of Things van Economie071 is aangelegd. We moeten bedrijven uitnodigen hier gebruik van te maken.”